GAZETA KRAKOWSKA

Nro 36.

Z KRAKOWA DNIA 4. MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 26 Kwietnia.

Towarzystwo Królewskie Warszawskie Przyiaciół Nauki.

Dnia 30 Kwietnia 1817 roku mieć będzie posiedzenie publiczne, na którem:

1. Radca Stanu Prezes Towarzystwa, Stanisław Staszic, zda sprawę z czteroletnich prac tegoż Towarzystwa i wezwie nowo obranych członków do zaięcia mieysc w gronie Zgromadzenia.

2. Professor Astronomii w Uniwersytecie Warszawskim, Francisz: Armiński, czytać będzie Rozprawę własną: o potrzebie Astronomii.

3. Jeden z członków Towarzystwa: Rys życia ś.p. Michała Hube napisany przez Józefa Łęskiego.

4. D. M. Professor w Uniwersytecie Warszawskim Jan Bogomił Freyer rozprawę własną: O dzielności ziela iaskółczego większego, Chelidonium majus.

5. Abraham Stern rozprawę o machinie swoiego wynalazku, połączoney z machiną arytmetyczną i z machiną do wyciągania pierwiastków.

6. Sekretarz Senatu Jul: Ur. Niemcewicz. Niektore sceny z Trajedyi swoiey pod napisem: Zbigniew.

Mieysce Zgromadzenia w domu Towarzystwa na Kanoniiach, w sali posiedzeń publicznych.

Zacznie się o godzinie 10tey z rana.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
&c. &c. &c.

NAMIESTNIK Królewski w Radzie Stanu.

Na przełożenie Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy:

TYTUŁ I.

Zaprowadzenie Giełdy w Warszawie.

Artykuł 1. Ma bydź zaprowadzona Giełda kupiecka w Warszawie.

Art: 2. Kommissyia Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, poda Sam gmach dogodny do iey umieszczenia z wykazem kosztów potrzebnych na przysposobienie budowli do tego użytku. Koszta te zastąpi kassa mieyska.

Art: 3. Wydatek coroczny, tak na u-

trzymywanie tey budowli, iako i na inne przy Giełdzie zachodzące potrzeby, załatwiony będzie z wpływów skrzynki kupieckiey w kassie mieyskiey; a gdyby te niestarczyły, ze składek Kupców mieyscowych i Meklerów.

Art: 4. Tak ilość wydatku tego, iako i składkę na zastąpienie onego potrzebną, oznaczać będą Starsi Giełdy, z wiadomością Prezydenta miasta.

Art: 5. Składkę tę poborca mieyski ściąga do skrzynki kupieckiey.

Art: 6. Z wpływu i wydatku składki tey, rachunek roczny przeyrzany od Starszych Giełdy, Prezydent miasta zatwierdzi. Wypłaty zaś dziać się maią, za assygnacyiami Starszych Giełdy.

TYTUŁ II.

O Ustanowieniu Meklerów.

Art: 7. Ma bydź ustanowionych tymczasowo sześciu Meklerów w Warszawie.

Art: 8. Meklerzy ci od nas będą mianowani.

Art: 9. Mianowanie dziać się ma iak następuie:

Prezydent Miasta Warszawy za zniesieniem się z mieyscową Radą Handlową, wyznaczy dziesięciu Bankierów i Kupców hurtowych, w Warszawie osiadłych, pomiędzy którémi, może bydź dwóch żydow.

Handluiący ci, w ogólnem zebraniu, ułożą listę osób na Meklerów podwóyną do liczby ustanowić się maiących.

Listę tę prześlą Prezydentowi miasta, który onęż z uwagami swoiemi przedstawi Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrz: i Policyi. Kommissyia przydać może do niey osoby, iakie uzna aż do $\frac{1}{4}$ ogółu Kandydatów. Poczem listę całkowitą z wnioskami swoiemi Nam do nominacyi poda.

Art: 10. Przy podaniu Kandydatów wyrażono zostanie, którzy z nich na wexlowych, którzy na towarnych Meklerow, a którzy na połączenie w myśl artykułu 81 Kodexu handlowego, do oboyga tych attrybucyy są usposobieni.

Art: 11. Mogą bydź podawani na Meklerów żydzi, nie więcey iednak iak w $\frac{1}{3}$ ogólney liczby.

Art: 12. Mekler winien umieć czytać i pisać po Polsku, Zyd zaś nadto obowiązany dopełniać przepisów Dekretu dnia 16 Marca 1809 względem Zydów mieszkaiących na ulicach zakazanych.

Art: 13. Nikt nie może bydź podany na Meklera, kto nie udowodni: że był Meklerem, Bankierem lub Kupcem; albo, że przy Bankierze, lub którym domu handlowym lat cztery pracował. Także ma bydź sławy osobistey nieskażoney i wieku przeszło lat 24.

Art: 14. Stosownie do Artykułu 83 Kodexu handlowego, nie może bydź Meklerem kupiec, który upadł w handlu, ieżeli nie otrzymał rehabilitacyi.

Art: 15. Mekler wexlowy ma mieć dokładną znaiomość wszelkich w handlu zachodzących monet, ich stosunku, przyczyn spadaiącego lub wznoszącego się kursu i prawa wexlowego.

Art: 16. Mekler towarny znać się powinien dokładnie na towarach, oznakach ich, własnościach, przepisaney mierze, dobroci, wadach i zfałszowaniu onychże.

Art: 17. Z początkiem każdego kwartału, nastąpi zepełnienie mieysc próżnych sposobem wyboru w Art: 9tym i z warunkami wyżey oznaczonemi.

Art: 18. Patenta Meklerów w księgi Trybunału Handlowego będą wciągnione,

który od nich przysięgę odbierze, podług roty przez Kommissyią Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wskazać się maiącey.

Art: 19. Nazwiska i mieszkania Meklerów wpisane będą na tablicy, która w Trybunale Handlowym i Giełdzie ma bydź wywieszona.

Art: 20. Prezydent miasta upewni, ażeby każdy z ustanowionych Meklerów złożył kaucyią 1800 Zł. Pol. w gotowiznie, od którey pięć od sta płacono mu będzie; w tym celu pieniądze takowe w Lombardzie lub w innym Instutucie pieniężnym, Prezydent umieści.

Kaucyia ta w sześciu równych ratach wniesioną bydź może, iednak w ciągu pierwszego półrocza, uzupełnioną bydź winna: w przeciwnym razie Mekler za staraniem Prezydenta z listy wymazanym będzie.

Art: 21. Niemniey Prezydent Miasta zawiesi od urzędu Meklera, gdy skutkiem wyroków sądowych, kaucyia iego nadwerężoną zostanie, a takowey nie uzupełni.

Art: 22. Nie wolno iest innym, od Nas nie mianowanym osobom pełnić czynności Meklerów, pod karą prawem przepisaną.

(*Reszta potem.*)

Z Wiednia d. 25 Kwietnia.

Wyrokiem z d. 23 Lutego r. b. raczył J. C. K. Mość względem dozwolonego okolnikiem z d. 14 Stycznia 1811 pieczenia i sprzedawania zbytkowego ciasta postanowić, iż będący iuż piekarze maią bydź utrzymanemi, ale nadal nie ma bydź więcey do takowego pieczenia dawane pozwolenie, iako też, iż odtąd samem tylko piekarzom wolno takowe ciasto sprzedawać, nie przekupniom.

Z powodu wielkiey drogości nieodzownych do życia potrzeb i powiększoney liczby w domach przytułku ubogich, dozwolił J. C. K. Mość wyrokiem z d. 13 b. m. wybierać na fundusz ubogich od każdego do Wiednia przywiezionego sążnia drzewa po 6 kr.

Podług doniesień z Wenecyi przybyła tam d. 17 b. m. w wieczór Xiężna Wallii pod nazwiskiem Xżny Kornwallis i wysiadła do gościnni W. Brytanii, zachowuiąc nayścisleysze inkognito.

Z Berlina d. 26 Kwietnia.

W d. 22 b. m. przypadała rocznica urodzin Jey Królewicowskiey Mci Wdowy po Xciu Ferdynadzie Pruskim, która w dniu tym ukończyła 80 rok życia; lecz słabość zdrowia nie dozwoliła iey przyiąć powinszowań od rodziny Królewskiey. Od J. K. Mci otrzymała w podarunku przepyszny porcelanowy wazon z wizerunkiem Królewskiem.

D. 23 Ces. Rossyyski Poseł przy Dworze tuteyszym Baron Alopeus, dał świetny bal, który N. Król z Wielkim Xciem Rossyyskim Mikołaiem i wysoką swoią rodziną obecnością swoią zaszczycić raczył. — D. 24 była wielka parada woyskowa, a w wieczór wystawienie teatralne, na którem znaydował się N. Dwor i W. Xże Mikołay. — Krolewicz Pruski August dał wczoray w wieczór dla W. Xcia Mikołaia i Domu Królewskiego bal wielki.

Z Londynu d. 12 Kwietnia.

P. Canning powiedział w uwagach swoich nad pismem Montholona w gazecie Goniec umieszczonych, iż po Bonapartem nie pozostało się ani iedno pamiętne dzieło. Na to odpowiada iedno z pism tuteyszych, że P. Canning zapomniał o zrobionym przez gorę Simplon gościncu.

(a)

W Leeds, Jorkshire, wydał magistrat odezwę, podług którey wierzyćby należało, iż cała Angliia stała się morzem rozlewu krwi obywatelskiey, a przecież do tego ieszcze nie przyszło. Zdrada i bunt (wyrazy tey odezwy) wyzwały bezczelnie wszystkich do boiu, i nim odezwa ninieysza doydzie do wiadomości mieszkańców, może iuż krew niewinnych i winnych, spokoynych obywateli i zdrayców zafarbowała ulice iednego z głównych miast królestwa, i t. d. Do tego okropnego obwieszczenia przydaie iednak zaraz pociechę, ażeby nikt nie lękał się, ponieważ dobrzy obywatele wszędzie dobrze są uzbroionemi, a zdraycy ogołoconemi są z wszelkiey obrony i nie potrafią się oprzeć.

Zapewniaią, iż strona oppozycyyna gotuie się po rozpoczęciu posiedzeń parlamentu po świątecznem odpoczynku do nastawania mocno na stronę Ministrowską. Główne natarcie nastąpić ma na wydział skarbowy. Ministrowie będąc o tem uwiadomionemi i w większości tylko głosów swoiego upatruiąc ocalenia, mieli rozpisać do przyiacioł swey strony wezwania, aby się w iak naywiększey liczbie na posiedzeniach parlamentu znaydowali.

Iże Rejent nigdy ieszcze nie był tak zdrowy, iak teraz w Brigthon. Wyieżdza zawsze po prostu w granatowey sukni ubrany bez żadnych znaków swey dostoyności. Nędzney klassie ludu stara się troskliwie nastręczać robotę.

Gazeta *Morning-Chronicle* ubolewaiąc nad losem Bonapartego, wyraziła, iż poiąć nie może na mocy iakich zasad Bonaparte wśrod pokoiu trzymany iest iako ieniec woienny, i zapytuie się, iakie Angliia ma prawo do karania go? Na co odpowiada gazeta Goniec: " Bonaparte iest więziony nie dla kary za popełnione zbrodnie, ale dla tego, aby nowych nie popełnił; iest więziony, ponieważ doświadczenie przekonywa, że iego wolność nie zgadza się z spókoynością świata; iest więziony, ponieważ niestety zawsze ieszcze znayduią się i znaydować przez kilka lat będą osoby wychowane w sadach rewolucyynych, które, gdyby im się ieszcze raz pokazał, z radością przyięłyby go i dozwoliłyby mu się prowadzić do boiu, którego wypadek chociażby był niewątpliwy, kosztowałby iednak krwi strumienie. "

Odebrano tu w Londynie do ostatniego Grudnia wiadomości od rzeki Plata. Wszystko tam ieszcze było w zamięszaniu i niepewności. W żadney z dotychczasowych woien nie były tak interessa powikłane i działania tak rozmaite iak w woynie, którey teraz iest mieyscem boiu południowa Ameryka. Na mieysciu tem boiu okazuie się naprzod Hiszpaniia, potem rokoszanie, potem Artigas, który zbuntował się przeciw rokoszanom południowego brzegu rzeki Plata, nakoniec Portugalczykowie, którzy na Montevideo nacieraią i nie zdaią się bydź ani w porozumieniu z Hiszpanią, ani z demokratycznym rządem Buenos-Ayres. (Dziennik Franfortski donosi z prywatnych listów z Paryża, iż Portugalczykowie pod dowództwem Jenerała Lecor opanowali Montevideo.)

Amerykańskie pisma nadeszły tu do 6 Marca. Niechęć okazuie się tam na nowo przeciw wprowadzaniu Angielskich towarów w wyrokach i propozycyiach, które dążą iedynie do wzbudzenia w ziednoczonych Stanach nienawiści do tego wszystkiego, co nazywa się Angielskim.

Z Paryża d. 15 Kwietnia.

Xże Richelieu pracował wczoray z Królem. — Xże Angouleme rozkazał paradzie woyskowey czynic obroty i około siebie przeciągnąć.

Adwokata Chauveau-Lagarde wyniósł Król za to do stanu szlachectwa, że śmiało i poświęceniem swoiey osoby bronił królowey Francuzkiey i Xiężny Elżbiety.

Niektórzy obawiali się tu zaburzenia podczas pogrzebu Masseny; ale wszystko poszło spokoynie i przystoynie. Mnostwo ludu znaydowało się na nim, i dobre iego sprawowanie się okazuie przywiązanie iego do spokoyności.

Gazeta Francuzka zawiera co następuie: "Gdy niedawno mówiono Królowi o bitwach Masseny pod Esslingen, Genuą, Rivoli, rzekł, Monarcha: zapomniałeś Wac Pan o Zurich; tam dowodził ten Marszałek zupełnie niepodlegle i ta bitwa większy czyni mu zaszczyt niżeli wszystkie inne.,,

Przez urządzenie Hr. Forbin, dyrektora galeryi obrazów w Luwrze, otworzone znowu sale obrazów i starożytności stały się przyiemnym widokiem dla mieszkańców i podróżnych. Mieysca zwroconych sprzymierzonem Monarchom, Papieżowi i Xiążętom Włoskiem obrazów zapełnione zostały przeszło 1100 obrazami różnych szkół z zamków Królewskich wziętemi, tak iż nie brakuie żadnego nazwiska wielkiego artysty. Szesnaście sal starożytnych posągów, popiersi, płasko-rzeźb, pomników stanowią piękny zbiór 350 sztuk. Wiadomo, iż nieoszacowany zbiór Xcia Borghese w Rzymie zakupiony do tego muzeum został, i ten iest naywiększą iego ozdobą. Lecz i Francyia, nim Włoskie dzieła kunsztu przybyły iako zdobycz do Paryża, posiadała w królewskich zamkach i ogrodach przedziwne starożytności posągi.

Wyszło tu kilka rozporządzeń Królewskich; pierwsze stanowi: Że z uchwalonych rocznie 6,000,000 fr. na ulepszenie stanu Duchowieństwa Francuzkiego, wyznaczonych iest 3,900,000 fr. które użytemi bydź maią częścią dla powiększenia roczney płacy Arcybiskupów do 25,000, Biskupów do 15,000 plebanów do 7000 fr. częścią też dla datku po 100 fr. plebanom którzy przeszło 70 lat maią, polepszenia losu wikarych i zasilenia nie mogących iuż pracować plebanów. Zostaiące 2,200,000 fr. zachowuie sobie Król do dalszego rozrządzenia. Drugim rozporządzeniem zniesionemi są od 1go Maia jeneralni sekretarze w prefekturach, wyiąwszy Paryzką.

D. 12 w rocznicę powrotu Monsieur (brata Królewskiego) do Paryża składali mu głowny sztab i officerowie gwardyi narodowey życzenia, iako swoiemu pułkownikowi. Kawaler Chaset oddał mu wiersz.

Woysko Angielskie odbydź ma w Maiu wielki popis.

Dla uzupełnienia zakładów iazdy Fracuzkiey, wezwanemi są z rozpuszczonego dawniey woyska jezdcy do stawienia się znowu do służby. — W Digne departamencie Niższych Alpów znaleziono niedawno trzech kolorową kokardę; prefekt wyznaczył 300 fr. nagrody za wydanie tego, kto ią zrobił lub posiadał.

Biskup Gandawski nie znayduie się w Paryżu, ale mieszka we wsi w Burgundyi przy Beaune.

Xże Wellington zamyśla za 8 dni opuścić Paryż i stanąć na 23 b. m. na święto S. Jerzego, patrona Anglii, w Londynie.

Robią tu 60 chorągwi, które rozdane będą batalionom 12 legiy narodowey gwardyi. Maią one bydź koloru każdego bata-

lionu i noszonemi bydź, gdy cały batalion wystąpi. Rozdanie ich nastąpić ma w d. 8 Lipca, w rocznicę drugiego powrotu Króla do Paryża.

Mówią, iż X. Pradt pracuie nad dziełem: "Francyia w roku 1789, a Angliia w r. 1817.,,

Ogólna ludność osad Hiszpańskich wynosi 15 do 16 mill. Zbuntowały się Buenos-Ayres, Tukumana i Paraguay maiące 1,300,000, Karakas, 2,000,000, Texas, Oaxaka, część Werakrux i zapewne Kalifornia, 1,000,000, i Panamy, 40,000 mieszkańców. Pozostały Królowi wiernemi: Mexyk, 5 mill. Guatimala, 1,500,000, Nowa Granada, 1,400,000, Lima, 1,500,000, część Peru, 1,200,000, Chili, 900,000, Kuba, Portorico, 900,000 mieszkańców maiące. Buntownicy liczą zatem 3,340,000, a prowincyie Królewskie 12,460,000 dusz.

Z Madrytu piszą, iż osoba wielkiego znaczenia poiechała do Londynu, którey poselstwo tyczeć się ma uspokoienia Ameryki.

Z Madrytu d. 2 Kwietnia.

Od zaczęcia roku bieżącego posłano znowu z Kadyxu dwiema oddziałami 3000 woyska do Hawanny i innych osad. Wielka zaś wyprawa pod Jenerałem Odonel, który główną kwaterę ma w Santa Maria, składa się z 15,000 ludzi. Jazda wsiędzie na okręty bez koni.

O spustoszeniach, które trzęsienie ziemi d. 18 Marca w rożnych okolicach poczyniło, nadchodzą tu zawsze ieszcze smutne doniesienia. Jak zdaie się naywiększe były wstrząśnienia w Biskai i dawney Kastylii. Niedaleko Vittoria otworzył się wulkan, z którego wychodzi smrodliwy i gruby dym, przerażaiący strachem okolicznych mieszkańców. W Kalahorra tak mocne było trzesięnie, iż w wielu mieyscach porozpadała się ziemia i Biskup tamteyszy o mało nie zapadł się; katedra tamteysza w padła blisko o łokieć w ziemię. W okolicy Anseio obaliło się kilkanaście domów, które wiele ludzi przywaliły. Dwie kaplice na drodze od Kalahora do Soria zapadły zupełnie w ziemię, tak iż ani śladu ich nie widać, a sławne kąpiele w Arnedillo zupełnie zniszczone zostały. Przy Katalayud (w Aragonii) otworzył się także wulkan; zapadła się gora, a na iey mieyscu powstało iezioro. W Andaluzyi i Arragonii padały z powietrza kamienie; w obu tych prowincyiach i około Madrytu panuie nadzwyczayna susza.

Z Bruxelli d. 17 Kwietnia.

N. Król udał się z Królewiczem Frydérykiem z Amsterdamu do Hagi. J. K. Mość rozkazał wszystkie zaległości skarbowe z r. 1816 niezwłocznie wypłacić.

Jeneralny kommissarz sprawiedliwości zalecił okolnikiem, aby ile możności unikać aresztowań, i tam ich tylko używać, gdzie zachodzi istotna potrzeba zapewnienia się o obwinioney o zbrodnią osobie.

Lubo Biskup Gandawski uiechał do Francyi, sprawa iego ciągnie się iednak daley.

Synowi naszego Następcy tronu zaszczepiona iuż została krowia ospa.

Poseł nasz w Paryżu odebrać miał zlecenie wstawienia się za uwięzionym tam Hr. Croquenbonrg, bratem adjutanta Xcia Oranii. Ciekawa iest iak się rzecz ta ukończy, zwłaszcza, że iuż w Paryżu sprawa iego rozpoczęta została.

Liniiowy nasz okręt Adm. Tromp od-

płynął d. 2 b. m. z Spithead w Anglii w dalszą swoią podroż do Batawii.

Od brzegów niższey Elby d. 19 Kwietnia.

Xże Blücher wywdzięczaiąc się Hamburskiemu Kupcowi Hostrup za doznane od niego usługi w r. 1806 i 1807, iako też dobre roku zeszłego przyięcie, posłał mu niedawno na pamiątkę piękney i gustowney roboty srebrny dzban z wizerunkiem i herbem swoim.

Rada Hamburska uchwaliła, iż d. 18 Paźdz. ma bydź naprzyszłość iako święto narodowe obchodzony.

Rozgłoszone przez gazety zagraniczne (wyraża Sztokolmska gazeta) doniesienia z Szwecyi, iakoby woyska z głębi kraiu ściągały się do stolicy, są rownie nieprawdziwe, iak pogłoska o zabieraniu okrętów Szwedzkich przez korsarzów Barbaryyskich. Nigdy Szwecyia nieżyła w lepszem porozumieniu z Barbaryyczykami iak teraz.

W Norwegii prawie każdy rolnik w dawnieyszych czasach pędził na swoią potrzebę wódkę, co poźniey zabronionem zostało. Pędzenie to w cale nie było kosztowne, bo mało bardzo używano do tego żyta, ale naywięcey rosnących tam w obfitości polnych iagod i roślin. Od niejakiego czasu doświadczono w południowych powiatach, iż iagody z drzewa jarzęny z naywiększym użytkiem na wódkę żytemi bydź mogą, i tak smaczną wydaią wódkę, iak gdzie indziey winne iagody. Rozkrzewienie tego drzewa bardzo iest łatwe, bo wszędzie rośnie. W Norwegii znayduie się 910,000 mieszkańców; w północnych prowincyiach Finmarken liczą tylko 6 a w południowych 600 ludzi na milę kwadratową.

W Szwecyi narzekaią bardzo na upadek miast handlowych nad Kategat, a mianowicie Gotenburga. Cały handel przeniósł się teraz do Kopenhagi. Anglicy bardzo mało potrzebuią teraz żelaza Szwedzkiego, drzewa, i t.d. Biorą tylko cokolwiek ryb suszonych i solonych. Ze wschodnich portów nad Botnicką odnogą zachodzą także zażalenia. Finlandyia przywoziła dawniey znaczną część swoich płodów do wschodnich portów, a napowrót brały okręty osadnicze i inne towary z Sztokolmu. Teraz cały ten handel iest przerwany, i dzieli się między Rossyią i Daniią. — Ludność Szwecyi w roku 1813 wynosiła 2,407,206 ludzi. Cały kray liczy 3871 mil kwadratowych, a zatem rachuiąc kray pusty (którego iest podostatkiem) i uprawny, wypada na milę kwadratową 445 ludzi.

Rossyyska siła morska wznosi się z nadzwyczayną szypkością. Okręty budowane i urządzane są na sposób Angielski. Z warsztatów Petersburskiego i Kronstadtskiego spuszczono w przeciągu ostatnich 8 lat wiele woiennych okrętów. Co do ludu okrętowego naśladowany także iest zupełnie Angielski zwyczay: żaden cudzoziemiec nie ma w sile morskiey mieysca; wyborna Petersburska akademiia kadetów morskich dostarcza flocie zdatnych officerów. — W Archangelu buduią teraz z wielkim pośpiechem okręty. Drzewo na nie sprowadzaią wodą z wewnątrz kraiu, a działa, ammunicyie, z Kronstadtu. Wystawiono iuż tam 2 liniiowe okręty, z których ieden na 120 dział, i 6 fregat. Wiele większych i mnieyszych okrętów znayduie się ieszcze na warsztacie, które tego ieszcze lata będą ukończone. Dwa liniie-

we okręty i 4 fregaty wypłynęły iuż stamtąd na morze. Nie mnieysza czynność panuie na przeciwnym końcu Rossyi w Ochocku; z tem wszystkiem nie stawiaią tam iak tylko kupieckie i pomnieysze woienne okręty, ponieważ drzewo tamteysze nie iest naylepsze i robota kosztownievsza. Wszelako małe te statki dostatecznemi są do zasłonienia handlu do Aleuten i brzegów północney Ameryki.

W pierwszych dniach uroczystości reformy religii, d. 31 Paźdz: r. b. założony zostanie przez Króla kamień węgielny na kościół kobiecy w Kopenhadze, który w czasie bombardowania Angielskiego 1807 zupełnie zburzony został. W fundamenta ma nawet bydź bomba włożona. Na dowód połączenia kościoła wielu zagranicznych Duchownych otrzymać maią od Danii honorowe dyploma doktorskie od Kopenhagskiey i Kielskiey szkoły główney i 3 medale na pamiątkę reformy wybite. — W drugie Swięto wielkanocne postrzeżono w wielu okolicach Jutlandyi zadziwiaiące ziawienie natury, to iest widziano w białey słońca obręczy 4 poboczne słońca, a w dolnym okręgu wielki łuk z tęczami, który prędzey zniknął, niżeli poboczne słońca. Powietrze znacznie oziębiło się po tem ziawieniu; nastąpił wicher, zimno i śnieg wielki upadł.

Z Algieru d. 19 *Lutego.*

(*Z listu prywatnego.*)

Czynność Deja zatarła zupełnie w przeciągu pół roku ślady krwawey woyny, iakiey brzegi Afrykańskie od kilku wieków niedoświadczyły. Zamiarem może tey woyny było zburzyć zupełnie Algier; lecz to nie nastąpiło. Naywiększą klęskę poniosł ten kray w zniszczenie większey części iego korsarskich okrętów; ale zbroiownie, arsenały, magazyny i warsztaty, słowem wszystkie żywioły politycznego bytu ocalone zostały. Uszkodzone warownie są teraz mocnieysze niżeli dawniey były, a siła morska przez nabywanie nowych materyiałów staie coraz potężnieyszą. Zniesienie niewolnictwa zdaie się, iż było głownym celem wyprawy Angielskiey; lecz iako niewolnik lub jeniec każdy Chrześcianin, który dostanie się nieszczęściem w ręce tych Barbaryyczyków, zarowno iest uważany, bo oni nie czynią żadney między niemi różnicy, i chcą się tylko przez wydanie Europeyskim narodom woyny lub przez okup zabranych im okrętów bogacić. Wszystkie tuteysze okręty są rozbroione, wyiąwszy ieden, który zaraz poukończonem bombardowaniu wysłany został z znacznemi podarunkami do Stambułu, i zdaie się, iż przed nadeyściem stamtąd wiadomości, żadne korsarskie wyprawy nie będą przedsiębrane. Od ustania zarędowanego w r. 1806 przez Anglików za 50,000 Pesos duros połowu korali w Bona, ofiarowany ten połów został Neapolowi i Francyi. Francyia, która od początku wieku 1780 miała ten przywiley, nie iest, iak mowią, zbronną wziąść go za dawną kwotę 18,000 Pesos; lecz Dey żąda tyle, ile brał od Anglików i rzecz ta nie iest ieszcze ukończona. Z tem wszystkiem pomimo obfitego urodzaiu w roku zeszłym i podostatku zboża w kraiu, i pomimo ofiarowaney mu przez Francyią dosyć wysokiey ceny, nie dozwala Dey wyprowadzać do Europy żadnego zboża. Chce zapewne, aby pierwey ugodzono się o połów korali w Bona, a dopiero na wywoz zboża zezwoli.

DODATEK
DO N^ro 36.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 4 MAIA 1817 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Włoch d. 12 kwietnia.

Podług doniesień z Rzymu zdrowie Oyca S. znacznie polepszyło się. P. Reinhold, nadzwyczayny poseł Króla Niderlandskiego, miał szczęście donieść Oycu S. na prywatney audyencyi o szczęśliwem rozwiązaniu synem Następczyny tronu. J. Swiątobliwość oświadczył mu z zwykłą uprzeymością swoie ukontentowanie z przyiemnego tego zdarzenia dla Króla i całych Niderlandów. — Podług prywatnych doniesień przybył tam przed kilku dniami Niderlandski X. Grever w ważnem, iak zapewniaią, poselstwie tyczącem się zapewne zatargów między cywilnemi i duchownemi władzami w Niderlandach. Mówią, że X. Grever miał iuż audyencyią u Kardynała sekretarza stanu.

Xiężna Wallii chce, iak mowią, wieś swoią Garovo nad iezorem Como, na którą wiele wyłożyła, sprzedać. Jakie iey dalsze są widoki, niewiadomo.

Posłowie Angielski, P. Hill, Francuzki Xże Dalberg, i Austryiacki przy Dworze Turyńskim, Xże Starhemberg znayduią się teraz w Genui.

Rossyyski Poseł w Rzymie, P. Jtalinski, iest razem po odwołaniu Hr. Hitrów, posłem w Toskanii.

Nadzwyczayny Poseł Rossyyski przy Dworze Neapolitańskim, Hr. Mocenigo, miał d. 27 Marca u Króla audyencyią i złożył mu w imieniu swoiego Monarchy życzenia z powodu połączenia wszystkich prowincyy w iedno królestwo. Toż samo uczynił Angielski Poseł, Kawaler Court. D. 28 miał u Króla audyencyią Hiszpański Poseł, Don Cevallos, i oddał mu list wierzytelny.

Podług listów z Stambułu zagraniczni kosulowie w Alexandryi w Egipcie ugodzili się na założenie tam szpitala dla chorych żeglarzów. Każdy zawiiaiący tam obcy okręt ma na utrzymanie tego szpitala złożyć 1 piaster.

Królewicz Henryk Pruski powrocił d. 1 b. m. z Neapolu do Rzymu.

W Krainie (w królestwie Illiryi) w nocy z d. 10 na 11 b. m. upadł śnieg na półtory stopy grubości, przy tem tak potężny był wicher, iż am poczty ani furmani nie mógli dalszey odbywać podróży

Śnieg ten rozciągał się aż do Tryiestu; lecz wiosienne słońce w krótce go stopiło.

Z Szwaycaryi d. 14 Kwietnia.

W Zurich zapadł się d. 11 b. m. z rana pod nieznośnem ciężarem ludzi i fur z zbożem (w dniu targowym) most. Przez śpieszny tylko ratunek nikt się z ludzi nie zatopił, ale wiele pokaliczonych zostało. Zboża zaś wiele się zatopiło, bo nie podobną było wszystko wyratować.

Przed 14 laty wyniosła się znaczna liczba Szwaycarów, a mianowicie z kantonu Zurich do Krymu. Z urzędu onego przyłączyło się do nich 100 osób. Przed kilku tygodniami nadeszły pierwsze od nich doniesienia, i to bardzo pochlłe, bo zawieraiące tylko wiadomość o zmarłych i ożenionych. Kray ten iest chwalony iako zdatny do chowu bydła, zasiewu zboża i obfituiący w drzewa owocowe. Osada, którą założyli nazywa się Zurichthal.

Jenerał Kościuszko bawi ciągle w Soloturnie, i d. 2 Kwietnia uroczystem pismem przed Notaryuszem uwolnił chłopów od poddaństwa w swoiey wsi Siechnowice w Litwie.

Od brzegow Menu d. 19 Kwietnia.

W królestwie Bawarskim zaprowadzona w krótce bydź ma nowa konstytucyia. Mówią o prowincyjonalnych stanach, która zgromadzać się maią corocznie w 8 główniejszych miastach cyrkułowych i na dwie izby dzielić.

Oszczędność iaka teraz na Dworze Króla Wirtemberskiego iest zaprowadzona, ile bardzo się wydaie po panuiącym tam niedawno zbytku. Urządzenie woyska ogłoszone bydź ma od 1go Maia. Stany nie miały od 12 b. m. żadnego posiedzenia, ale pracuią ich wydziały.

Wartość dyiamentów, które zdobią wizerunek Królewicza następcy tronu Portugalskiego, który przysłał narzeczoney sobie Arcy Xiężniczce Leopoldynie, podaią do 100,000 czer. zł.

W Wirchburgu umarła d. 12 b. m. naymłodsza córka Królewicza następcy tronu Bawarskiego Teodolinda Karolina Maryia Teressa (urodzona d. 7 Paźdz: 1816.)

Wielki Xże Hesko-Darmstadtski maiąc wzgląd na nieszczęśliwe położenie Moguncyi i Kastel odstąpił obu tem miastom połowę podatku gruntowego i od okien w roku bieżącym.

Rozgraniczenie na wschodzie Francyi ma tego lata stosownie do ostatniego traktatu Paryzkiego nastąpić. Z niektóremi Szwaycarskiemi kantonami rozpoczęły się już układy, ale z Niemieckiemi rządami ieszcze nie. Celnicy Francuzcy otrzymali ponowione rozkazy pilności na granicach.

Cesarsko-Rossyyski Poseł przy W. Xciu Badeńskim, Baron Maltitz, miał d. 14 b. m. audyencyią pożegnania, a iego następca Hr. Gołowkin wstępną.

Przechód powracaiącego w liczbie 6000 Ces: Austryiackiego woyska z Francyi do kraiu rozpoczął się d. 11 b. m. przez Ratysbonę i trwać będzie do 22.

Królewicz Angielski, Xże Kumberlandyi, w przejeździe z małżonką swoią do Meklenburga, oczekiwany iest w Hanowerze.

Jozefowa Bonapartowa zamyśla w przyszłym miesiącu udać się przez Hollandyią do swoiego małżonka do Nowegoiorku.

Z Stambułu d. 24 Marca.

W ministerium tuteyszem zaszły nagłe odmiany. Reisefendy czyli Minister,

Mohamed Seida Effendy, został oddalony, a na iego mieysce nastąpił Mohamed Saly Dszanib Effendy, który posiadał już ten urząd wczasie wtargnienia Francuzów do Egiptu i woyny Rossyyskiey, lubo po oba razy krótko. Oprócz niego wszedł znowu do ministerium. Mustafa Masher Effendy iako minister skarbowy, a dawny Minister tego wydziału, równie iak inni urzędnicy oczekuią dalszego przeznaczenia. W prowincyiach zaszły podobnież w baszowskich urzędach odmiany.

Zatargi z Persyią nie są, iak głoszono, zagodzone, owszem zaszło iuż między obiema stronami kilka potyczek.

Rozmaite Wiadomości.

Kupiecki ieden Dom w Lipsku otrzymał na teraźnieyszy iarmark o 2000 pak towarów Angielskich więcey niżeli na przeszły. Ponieważ Anglicy biorą zawsze u bankierów pieniądze na swoie towary, muszą ie zatem za bezcen sprzedawać dla zaspokoienia ich. Prędzey iednak sprzedadzą ie w Niemczech, niżeli w Niderlandach, Rossyi, &c. gdzie wielkie trzeba opłacić cło i przywóz więcey kosztuie. — Lipsk liczy teraz do 1000 uczącey się w szkołach młodzieży.

Z Brazylii piszą, iż dla nadzwyczaynych upałów i suszy panuie tam głód okropny; z braku zaś wody zdecha tam wiele koni i innych zwierząt.

Przy dalszem kopaniu w Swiątyni Kastora w Rzymie, znaleziono nową sztukę do Roczników Konsulów Rzymskich od roku 302 do 303. — W Pompei w Neapolu odkopano piękny posąg Partenopy.

Pisma publiczne zalecaią iako przedziwny sposób do odżywienia oziminy, która na wiosnę iest mizerna, poruszenie iey bronami, przez co zeszłe w iesieni ziarno przez poruszenie ziemi nowey nabiera mocy.

Bieg Pieniędzy w Wiedniu dnia 19 Kwietnia 1817 r.

Czer: Zł. Hollenderski 15 Zł. r. 38 kr. Szein:
Czer: Zł. Cesarski 15 — 33 — —
Moneta konwencyyna za 100 . . 33 ¼ — — — —
W Krakowie daią za Zł. ryń. w Szeinach Złp. 1. gr. 5 monetą srebrną.

DONIESIENIA.

Prezes Sądu Appellacyynego Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Stosownie do artykułu 118 Kodexu Cywilnego podaie do publiczney wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi tegoż kraiu na powództwo Zofii z Kaszubów Bialikowey włościanki z wsi Rząski Gminy Liszki żądaiącey ogłoszenia nieprzytomności małżonka Ignacego Bialika więcey od lat czterech z mieysca pobytu niewiadomego wydał na dniu 17 Marca 1817. Wyrok polecaiący dalsze dochodzenie nieprzytomności wspomnionego Ignacego Bialika Sędziemu Pokoiu Miasta Krakowa Okręgu II. W Krakowie dnia 24 Kwietnia 1817 roku.

Nikorowicz, Prezes.
Etgens, Z. S.

Wydział Dochodów Publicznych i Dóbr Narodowych, w Senacie Rządzącym, Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa, i Jego Okręgu. Podaie do wiadomości, iż w dniu 1 i 15 Maia oraz 1 Czerwca r. b. odbywać się będzie w Biórze Wydziału od godziny 10tey z rana licytacya publiczna Dzierżawy wieczney Fol-

warku z Propinacyią, także Młyna z gruntem w Promniku Białym przy Krakowie sytuowanych. W Krakowie d. 28 Kwietnia 1817 r.

Linowski.
Gadomski, S. W.

U Dominika Dobrowolskiego, gospodarza kamienicy Szarey znayduie się Koniczyna kraiowa młocona, nie suszona na wzor zagraniczney, i dla tego pewna do wschodzenia, do sprzedania funt ieden po czeskich siedm.

Wieś Dobranowice, i Poborowice, dawniey w Powiecie Miechowskim, dziś w Krakowskim leżące w Glebie Proszowskiey, są do sprzedania, z wolney Ręki; maiący chęć Kupienia, zgłosić się zechce po warunki pod Liczbą 234 na Wesoły, lub pod L. 36 na Grodzkiey ulicy.

Dobra dziedziczne klucz Chybicki z przyległościami w Woiewództwie teraźnieyszym Sandomirskiem, obwodzie Opatowskim, nad rzekami Kamienną i Swiśliną, mil 7 od Wisły, tyleż od Radomia, 4 od Kielc, 3 od Opatowa, mila od Słupi i Borzęcina leżące, w granicach obszernych, gruntach pszennych, pastwiskach wielkich położone. Dobra te posiadaią młyny, gorzelnią; propinacyią znaczną, zabudowania dworskie wygodne z porządnemi ogrodami, daniny i czynsze dosyć znaczne i wygody wszelkie ku użytkowi wieyskiemu służące, lasy wielkie, nie tylko na budowlą i potrzeby domowe wystarczaiące, ale nawet na mogącą bydź fabrykę żelaza, z powodu obfitey i bogatey rudy tamże będącey; są z wolney ręki do sprzedania, całkiem lub szczególnemi wsiami i folwarkami, albo na zmianę na dobra iakie, znayduiące się w kraiu Rossyyskim. Ktoby sobie życzył takowych nabydź, zechce się udać do samego Dziedzica mieszkaiącego w swoich dobrach wyżey wyrażonych, do dnia 20 Czerwca r. b. i w czasie Kontraktów Krakowskich, przez przeciąg których Dziedzic tychże znaydować się będzie w Krakowie, o którego tamże mieszkaniu łatwo dowiedzieć się można.

Podaie się do wiadomości, iż iest Folwark do wypuszczenia w zastawę, obeymuiący do 130 korcy wysiewu, z Pańszczyzną, w grontach po większey części pszennych, z paszami dostatecznemi; z bezpieczeństwem Summy czyli Hypoteki naypierwszey; w Powiecie Jędrzeiowskim o mil 7 od Krakowa. O szczegółach takowego interessu można się za informować u WW. Wentzlów w Krakowie w handlu pod Krzysztoforami.

Niżey podpisany Rezolucyią Wysokiego Trybunału Iszey Instancyi Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu, dnia 12 Marca r. b. do Nro 519 wydaną do zastępowania praw nieprzytomnych Sukcessorów ś. p. Cecylii Studzieńskiey panny, niegdy Szlachetnych Józefa i Heleny Studzińskich małżonków córki delegowany. Ninieyszym wzywa wszystkich pomienioney Cecylii Studzińskiey krewnych, aby ciż zaopatrzywszy się w dostateczne dowody do Wysokiego Trybunału tuteyszego, końcem nabycia tytułu do spadku przez zgon Cecylii Studzińskiey otwartego zgłosili się. W Krakowie dnia 22 Kwietnia 1817 r.

Miętuszewski, Z. S. N.

Podaie się do publiczney wiadomości, iż dnia 6 Maia m. i r. b. o godzinie 9tey z rana tu w Krakowie przy ulicy Sławkowskiey w domu pod Nro 422 sprzedane będą za gotową zapłatę, przez publiczną licytacyią różne meble nowe, iako to: Komody, Sekretarze, Stoły, i t d. drzewa machoniowego i olszowego, przeto chęć kupna maiący w mieyscu i terminie oznaczonym znaydować się raczą. — Dan w Krakowie dnia 3 Maia 1817 r.

Franciszek Chwaśkiewicz, Kom.